

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. התם דקאזיל מיניה ומיניה 2
- ב. המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו (ובבית) [בבית] הפתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה עובדי כוכבים וישראלים מותר 4
- ג. בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור עד שישב ומשמר ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר 6
- ד. המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל להוציא ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו 7
- ה. בעיר שכולה עובדי כוכבים נמי והאיכא רוכלין המחזירין בעירות ... בעיר שיש לה דלתים ובריה 8
- ו. וחלון כרה"ר דמי ואשפה כרה"ר דמי ודיקלא כרה"ר דמי פסיק רישיה ... שרי ... זימנא דאברא ליה בהמה וסליק לעיוני בתרה 9
- ז. אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומילאהו יין וישראל דר באותה חצר מותר ואף על פי שאין מפתח וחותרם בידו 10
- ח. בחצר אחרת מותר והוא שמפתח וחותרם בידו 10
- ט. המטהר יינו של עובד כוכבים ברשותו וישראל דר באותה חצר מותר ... אף על פי שאין מפתח וחותרם בידו מותר 11
- י. בחצר אחרת מותר והוא שמפתח וחותרם בידו ... במה דברים אמורים ברשותו אבל ברשות עובד כוכבים אחר מותר ולא חיישינן לגומלין 11
- יא. ההוא כרכא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל אשתכח עובד כוכבים דהוה קאי ביני ... אם נתפס עליו כנגב חמרא שרי ואי לא אסור 12
- יב. הדרן עלך רבי ישמעאל 13

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

דף סא.

א. התם דקאזיל מיניה ומיניה

כבר התבאר לעיל דף ס: שגוי שזרק אבן¹ או חפץ לתוך היין, מותר אפילו בשתייה², הגרע מכה כחז³.

אולם אם החפץ מתגלגל והוא דוחהו עד שנופל לתוך היין אסור אפילו בהנאה שהרי זה מגע בכוונה על ידי דבר אחר⁴.

ואם עשה כן בחמתו⁵ אף על פי שמגלגלו ודוחהו לתוך היין מותר אפילו בשתייה, דהוה ליה כמגע ע"י דבר שלא בכונה כלל, דטרוד הוא בחמתו ואין לו מחשבה לנסך.

¹ שו"ע ונו"כ קכה ה

² סוף פרק רבי ישמעאל (ס:): אמר רב אשי כל שבזב ממא בגוי עושה יין נסך כל שבזב טהור בגוי אינו עושה יין נסך ופירש רש"י דהאי כללא לא אתא למעוטי אלא זריקה שטהור בזב וגוי אינו עושה יין נסך וכן פירש הרא"ש (סי' יח) ונראה שהוא סבור שכן הלכה וכן כתבו התוספות (ד"ה כל) דכן הלכה שאם זרק אבן או כל דבר ליין ואפילו בכוונה שהוא מותר בשתיה וכתבו הרשב"א (תוה"א ב"ה ש"ב מז ע"ג) והר"ן (כט. ד"ה גרסי' בגמ') בשם הרמב"ן (ס: ד"ה הא דאמר ר"א) דאפשר שהרי"ף שהשמיטה סבר דלית הלכתא כרב אשי ועם כל זה פסק הרשב"א כרב אשי [בדק הבית] ודעת הרמב"ם ז"ל בפרק י"ב (ה"ט) כהר"ף ודעת הראב"ד (בהשגות שם) כהרשב"א [עד כאן] ב"י שם.

³ לשון הלבוש

⁴ כתב ב"י בשם הרא"ש הא דאסור שלא בחמתו דחיישי שמא נגע עובד כוכבים ביין ונסכו א"נ שלא בחמתו הוי מגע עובד כוכבים בכונה ע"י ד"א ואסור בהנאה דלא שרו רבנן מדדו כו' וכתב ב"י ורבינו כתב בלשון אחרון ביאור דבריו שלמעט הראשון הוי עיקר האסור מחמת שמא נגע ביד ממילא אם יש בירור שלא נגע ביד מותר אפילו שלא בחמתו ולפי' השני גם בזה אסור שלא בחמתו דהוי מגע בכונה ע"י ד"א וגם הטור כתב והוא דוחה עד שנפל לתוך היין אסור כו' משמע שמצד דחייה זו אסור ולא מטעם שמא נגע ביד נמצא שיש חומרא לפי פירוש השני ויש עוד נפקותא בין הגני פירושים לדידן דקי"ל מגע עובד כוכבים בכונה ע"י דבר אחר מותר כמ"ש רמ"א בסי' קכ"ד א"כ לפירוש הראשון אסור אף לדידן דשמא נגע ביד אבל לפירוש השני דעיקר החשש משום נגיעה ע"י דבר אחר מותר לדידן נמצא שיש חומרא בפירוש הראשון טפי. ועל כן נראה דיש לחוש לפירוש הראשון ולאסור אף לדידן בזרק שלא בחמתו והחפץ מתגלגל ודוחהו עד היין כל שלא ברור שלא נגע ביד. ט"ז שם ז

⁵ זה סותר מה שכתב הש"ע עצמו סימן קכ"ד סעיף י"ט ואותו הפסק קים ליה בדרבה מיניה כמו שכתבתי שם שהוא נגד המשנה. וכבר התבאר לעיל דף ס:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן גוי הזורק⁶ מים לתוך היין, לא הוי אלא כזורק אבן ומותר אפילו בשתייה, כמו שהתבאר לעיל דף נח: ואפילו אם קילוח המים יורד מיד הגוי לתוך היין מותר, שבמים ליין לא גזרו על הנצוק להיות חבור, אפילו אם נוגע במים⁷.

במה דברים אמורים שאינו מכוין למוזגו כגון זורק מים לתוך הכוס ולא ידע שהוא יין שידוע שאינו מכוין למזיגה, והוי כחו שלא בכונה שאינו אוסר, אבל אם כיון למזיגה אסור בשתייה, דגזרו בו שאם יניח הישראל לגוי למוזג יינו יהא רגיל אצלו כששותה יין ואתי למיגע ביה,

לפיכך אם ידע שהוא יין וזרקו לכוס בין שפך בו הרבה בין שפך בו מעט מים אסור, שדעת בני אדם חלוק במזיגה ובין מעט בין הרבה מזיגה מיקרי.

ואם זורק לתוך חבית גדול אפילו נתן בה מים כדי שיעור מזיגה שריא, לפי שאין דרך למוזג חבית בבת אחת, ומילתא דלא שכיחא היא ולא שייך למיגזר ביה שלא יהא רגיל אצלו בזה ואם התכוון למזיגה יש מתירים⁸, ויש אוסרים⁹.

בארצות האלו¹⁰ שאין דרך למוזג בכוס שרי, אא"כ ידוע שכוונתו היתה למזיגה.

ואם אין ידוע אם כיון למזיגה אם לאו אין אוסרין אותו מספק, דהוי ספיקא דרבנן וספיקא דרבנן לקולא.

⁶ שו"ע ונו"כ שם ז

⁷ ש"ך שם יא

⁸ פירש ב"י דאפילו אם מכוין למזיגה בזה שריא כיון דמילתא דלא שכיחא היא לא גזרו בה רבנן עכ"ל והוא מבואר בר"ן ורשב"א ודוקא בכוס שדרך למוזג בו אסרו בו אפילו אם מעט מים ממעם גזירה שמא ימוזג יין במים או שמא יגע ביין עצמו מתוך שהוא רגיל אצלו כ"כ רשב"א והר"ן ואף על פי שראינו עכשיו שלא נגע מכל מקום חיישינן שמא פעם אחרת לא יזהר ממנו כלל כיון שהורגל עצמו בזה. ט"ז שם י

⁹ ש"ך שם יב וכתב וגם בר"ן ורשב"א לא משמע מידי אלא דכתבו שאפילו נתן מים כדי מזיגה כראוי לשתיה שרי לפי שאין דרך מזיגה למוזג חבית בבת א' ובמלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן כלל וכלל ור"ל מסתמא לא חיישינן למזיגה וכיון דלא כוון למוזג שרי דמלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן אבל בידוע שכונן למזיגה אסור, ועיין בס' יין המשמח ס"ק ד' שכתב להשיג ע"ד הש"ך בזה דמשמעות הפוסקים הוא כדעת הב"י דחבית לא דמי לכוס בענין זה דבחבית אפי' אמר בפירוש שמתכוין למזיגה מותר כיון שהיא מלתא דלא שכיחא ולא גזרו רבנן ואפי' תימא שדעת הטור לא משמע כן מ"מ יש לסמוך על הב"י בזה להקל בדרבנן עיין שם וכ"כ בהנהגותיו שבסוף הספר אות ט' עיין שם:

¹⁰ ש"ך יא ועי' ביין המשמח ס"ק ה' ובהנהגותיו שבסוף הס' אות י' שהביא דברי הש"ך הנזכר וסיים שהש"ך כתב כן על מדינת פלאניא אבל בארץ הגר ובמקומות שהיינות מצויים דרך למוזג בכוס ויש לאסור עכ"ל ועיי"ש באות שאח"ז שכתב דמ"מ אין להחמיר בכ"מ בזה"ל לאסור רק בשתי' אבל בהנאה אין לאסור דלא חמיר ממגען בזה"ל עיין שם ועי' מזה בס' דברי יוסף חלק ג' ס' תתנ"ט באורך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו (ובבית) [בבית] הפתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה עובדי כוכבים וישראלים מותר

ישראל שעשה¹¹ יינו של נכרי בהכשר כדי שיהא מותר לישראל לשתות ממנו, בין שמכרו הגוי לישראל ועדיין לא פרע לו המעות, בין שלא מכרו לו אלא שהוא עושהו בהכשר כדי למוכרו על ידו לישראלים, אם נתנו הישראל בהצירו של אותו גוי בעצמו¹², אם דר ישראל אפילו ישראל אחר, באותו העיר והבית שהיין בתוכו הוא פתוח לרשות הרבים, מותר ביום¹³, וי"א¹⁴ אף בלילה, אם יש לישראל מפתח וחותרם, וכבר התבאר לעיל דף לא: שכל שינוי¹⁵ שמשנה מדברים שאינו מדרך כל אדם הרי זה חותרם אחד, והטיחה או הקשירה הוי חותרם שני. ובדיעבד אפילו בחותרם אחד או מפתח אחד סגי¹⁶ דכיון שהוא פתוח לרשות הרבים הוא מתיירא מן העוברים והשבים. וי"א¹⁷ שדוקא ישראלים רבים דרים שם מותר במפתח וחותרם, לפי שמתירא שמא יראהו אחד מהן. אבל ישראל אחד לבדו דר בעיר אינו מתיירא מליכנס

¹¹ שו"ע ונו"כ קלא א

¹² ואם דר בחצר עצמה יבואר להלן שדינו כשומר שנכנס ויוצא

¹³ שאפי' פתח פתוח לר"ה לא מהני בלילה אלא צריך להיות ישן בתוכו. ש"ך יב,

¹⁴ עי' ביין המשמח ס"ק י"ב מ"ש בזה והעלה לחלק בזה בין חלון ובין פתח פתוח לר"ה דחלון לא מהני בלילה וכן אשפא ודיקלא לא מהני בלילה אבל פתח פתוח לר"ה מהני אפילו בלילה ואף דלעיל אמרינן דבלילה חמור דודאי נעל היינו כשנכרי דר בחצר נועל בפנים משא"כ בפתח פתוח לר"ה אין לו לנעול בפנים עיין שם וכת' שו"ע ונו"כ קל ד בתשו' משאת בנימין סי' כ"ט דקשירת כיסוי העגלות אף על פי דאין לך קשר משונה מזה מה שקשור בראש העגלה ונתון כמה פעמים אילך ואילך בכל אורך העגלה ובסוף העגלה פעם שנית מכל מקום לא הוי בחותרם דמאי דסמכינן אקשר משונה או חותרם היינו משום דלא טרח ומזייף א"נ מרתת משא"כ בזה דמוכרת הוא להתיר הקשרים ולפתוח העגלות בכל יום כדי ליקח מאכל שלו שבתוך העגלות ע"כ. ש"ך שם ח

¹⁶ רמ"א קלא שם, ומ"ז ב, כלומר לדידן מותר בדיעבד בחותרם א' אלא דלכתחילה צריך ב' חותמות אבל להמחבר אף בדיעבד צריך ב' חותמות וכדלעיל סימן ק"ל וכאן הא מירי להדיא אף בדיעבד. ש"ך ו
¹⁷ דעת הרשב"א בש"ך שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שם ומזייף. ויש להחמיר¹⁸ במקום שאין הפסד, אבל בהנאה מותר אף שלא במקום הפסד¹⁹.

אולם אם היה פתח ישראל פתוח נגד הפתח פתוח להמקום שהיין בו שרי אפילו אין דר שם רק ישראל אחד²⁰.

וי"א²¹ שאינו מועיל חותם ומפתח בפתח פתוח, וצריך דוקא שיהיה יושב ומשמר, ואין להקל בשתיה אלא במקום הפסד, אך בהנאה מותר אף שלא במקום הפסד²².

ואם אין הגוי דר בחצר והיא פתוחה לרשות הרבים שישראלים דרים שם, מותר אפילו בלא מפתח וחותם לכו"ע²³. ויש מחמירים²⁴.

¹⁸ עי' בייני המשמח ס"ק ג' וס"ק ה' ובס' דברי יוסף שם אות ג' שהעלו לדינא דהעיקר כפסק הש"ע שאם הי' מפתח וחותם שרי אפילו אין דר שם אלא ישראל אחד ואפילו אם דר שם גם העכו"ם בחצר שהוא עיין שם.

¹⁹ כיון דאפילו ודאי מגען שרי בהנאה במקום הפסד בזמן הזה כדלעיל ר"ס קכ"ג ועוד דכי היכי דסמכינן לקמן אסה"ת וסייעתו בחב"ח להתיר בהנאה להלן ה"ה הכא יש לסמוך אהפוסקים המתירין ודוק. ש"ך שם

²⁰ דרכ"ת שבו מיין המשמח

²¹ דעת רש"י משום דכל שלא כתב לו התקבלתי (בענין שאינו יכול לעכבו) סבר אי הוי לי לא מפסידנא ואמינא דידי הוא עיין שם וכן דעת הברטנורה ואף על פי שפירושו במשנה אינו מחוור מ"מ אפשר דהדין אמת די"ל דהמשנה שמתרת בפתח פתוח מיירי בשאין העובד כוכבים דר שם כמ"ש הרשב"א בתה"א והר"ן בשם הראב"ד אבל כשהעובד כוכבים דר שם פתח פתוח מאי מהני והלא הוא יושב בתוך אותו הפתח כמ"ש הרשב"א בתשובה ומביאו ב"י בס"ם זה וא"כ כיון דפתח פתוח לא מהני המפתח וחותם נמי לא מהני (כדמוכח בש"ס ופוסקים) וכ"פ הרשב"א בת"ה דאם היה עובד כוכבים דר בחצר והישראל דר בחצר אחרת אפילו בשני חותמות לעולם אסור עד שיהא יושב ומשמר ומביאו ב"י ע"כ נראה דאין להקל בזה אלא במקום הפסד.

²² ועי' בס' דברי יוסף חלק ב' סי' תתפ"ט וביין המשמח ס"ק ה' שהשיגו ע"ד הש"ך בזה והעלו לדינא העיקר כדעת המחבר דגם בלא הפ"מ יש לסמוך על מפתח וחותם וגם כשהעכו"ם דר בחצר עיין שם באריכות ועי' בס' שבילי דוד אות ג' שכתב ג"כ ללמד זכות על מה שסומכין עכשיו לטהר יינו של נכרי אף על פי שהנכרי דר באותו חצר ואין פתח פתוח לרה"ר משום דבזה"ז יש להקל טפי כיון דליכא חיבת ניסוך ולא חיישינן שזיוף החתימה ואף דלכתחלה חשבינן להו כמנסך מ"מ כיון דנוהגינן לקנות יינם והוא מו"מ ואם נאסור לקנות לכתחלה הו"ל כמו הפסד והוא כמו דיעבד ותלינן דלא מנסכי עכשיו וממילא ליכא חשש גם לשת"י בזה"ז

²³ דעת הרשב"א והר"ן בשם הראב"ד ונראה דכ"ע מודים בזה לדינא (ודברי רבינו ירוחם בענין זה מעורבבים ואינם מכוונים ע"ש וקרוב הדבר שהם מודפסים בטעות גם דברי התורת חיים סוף פרק ר"י מגומגמים בזה ע"ש). ש"ך ד

²⁴ עי' בייני המשמח ס"ק ד' ובס' מקור מים חיים ובס' דברי יוסף חלק ג' סי' תרפ"ט אות ב' שתמהו על הש"ך בזה דמדברי רש"י ור"ת שבתוס' והרא"ש משמע דאין היתר בלא מפתח וחותם אפילו אין הנכרי דר בחצר וכ' לדלינא אין להקל בזה ובס' יין המשמח שם הכריע דעכ"פ אין לסמוך על הש"ך להקל בזה אלא בהפ"מ דוקא עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור עד שישב ומשמר ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר

אם אין הבית פתוח לרשות הרבים אף על פי שישראל דר בעיר, או בעיר שאין שום ישראל דר שם, אפילו הבית פתוח לרשות הרבים, היין אסור אפילו בחותם בתוך חותם²⁵ עד שיהא ישראל יושב ומשמר, דכיון שהיין שלו²⁶, אף על פי שהניחו לעשותו בהכשר, ממי מתיירא ליגע בו אם אין שם ישראל השומרו, ואין צריך מפתח וחותם²⁷..

ואם ישראל יוצא ונכנס, ואפילו אם לפעמים מפליג ושהה זמן רב²⁸, כל זמן שלא הודיעו שהוא מפליג, הרי הוא כיושב ומשמר דמתיירא שמא יבא פתאום.

כל זה ביין של גוי אך ביין של ישראל מועיל חותם בתוך חותם או חותם אחד בדיעבד ולפיכך אפילו ביינו של גוי אם מכר ופרע לו הישראל מקצת בענין שיש לישראל חלק ביין הרי זה כיינו של ישראל שמונח ביד עובד כוכבים שמותר במפתח וחותם ולדין בחותם אחד בדיעבד²⁹.

יש מי שאומר³⁰ שחותם בתוך חותם מהני בכל ענין, אפילו בינו של גוי והוא ברשותו של הגוי ובעיר שכולה גוים ואין ישראל דר שם, דלא טרח ומזיף, והרי זה כשומר³¹,

²⁵ פת"ש מ"ש מהח"ס דהיכא דחוזר ורואה חותמו ומכירו כמב"ע שהוא הוא לית ביה חומרות מטהר יינו של עכו"ם ועי' בשו"ת הר המור סי' מ"ו מ"ש בזה וכבר קדמו בסברא זו בנו"ב תניינא חיו"ד סי' ע"א עיין שם ועי' בשו"ת חיים של שלום ספר א' סי' כ"ט שנותן פנים מסבירות לדברי הגאון מהר"מ בנעט ז"ל שהוכיח דגם בחוזר ורואה חותמו אפ"ה בעינן יושב ומשמראו חותם בתוך חותם דוקא ועי"ש במה שהאריך בזה

²⁶ בזה חמור כאן שאין עובד כוכבים מרתת מליגע כיון שהוא שלו מה שאין כן ביין של ישראל ברשות עובד כוכבים דמותר בחת"ח או בחותם אחד בדיעבד כמבואר לעיל דף לא דמרתת טפי. לבוש ומ"ז ג

²⁷ דרכ"ת י

²⁸ ש"ך ט

²⁹ ש"ך שם א

³⁰ ספר התרומה מובא ברמ"א שם

³¹ ש"ך שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ויש לסמוך עליו להתירו בהנאה³² אבל לא בשתייה³³. ובמקום הפסד מרובה יש להתירו אף בשתייה³⁴.

ד. המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב

לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל

להוציא ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה

בבית שאן ואסרו

ואם כתב הגוי לישראל התקבלתי דמי היין, אף על פי שלא פרעו אלא שזקפו עליו במלוה בשטר, אחר שאין המלוה דווקא על היין, אם כשיבא

³² ויש לעיין למה כתבו רמ"א לדין זה הא אפי' יינות שלהם מותרים לדין בהנאה ונראה דנתכוין להיתר הנאה שלכתחלה מותר לקנות יין זה ולהרויח בו למכרו לעובד כוכבים אף על גב דבסתם יינם אסור זה כמה שכתב סימן קכ"ג סעיף א' מ"מ בזה מותר ומו"ח ז"ל כתב לדין אפי' בשתייה מותר כיון דספק מגע הוא ולא נראה להקל בזה כיון דהך דעה דמיקל בחותם תוך חותם במטהר יינו של עובד כוכבים הוא סה"ת שמביא הטור וכ' ב"י בשם כל הפוסקים דפליגי עליה וסבירא להו דאין תקנה ליינו של עובד כוכבים כי אם בשומר וגם הר"ן לא הקיל אלא בשביל הפסד ממון למכרו לעובד כוכבים ואנן ניקום ונשתה אותו ע"כ אין להקל בזה כלל לשתייה וכמ"ש רמ"א רק לענין לקנותו לכתחלה להרויח בו מותר כמו שכתבתי כנלע"ד פשוט. מ"ז שם ה

³³ הבי"ח השיג על הרב בזה דלמאי דק"ל דכל מגע עובד כוכבים אפילו בכוונה וכל סתם יינם אינו אסור אלא בשתייה כמו שנתבאר בר"ס קכ"ג אם כן כאן דאיכא ספק מגע יש לסמוך אסה"ת בזמן הזה להתירו אפי' בשתייה עכ"ל ואין זה השגה דבכמה דוכתי כתב הרב כהאי גוונא וכן בדוכתי טובי סתם כהמחבר והיינו לפי דין הש"ס דעובדי כוכבים עובדי עבודת כוכבים הם ונ"מ נמי לדין שלא במקום הפסד דאסור בהנאה וכדלעיל סימן קכ"ד ס"ק ע"א ואפ"ה שרי כאן ועוד נראה דאפילו בזמן הזה לא רצה הרב להקל בשתייה לסמוך אסה"ת אבל בהנאה מתיר כדכתב הר"ן בתשובה דאע"ג דנתבאר לעיל סימן קכ"ד ס"ק ע"א דכל היכא דמותר בהנאה מדין הש"ס שרי לדין אף בשתייה היינו היכא דשרי בבירור מצד דין הש"ס או מצד שכן הסכימו רוב הפוסקים מה שאין כן הכא דלא שרי בהנאה לכ"ע אלא משום דסמכינן אסה"ת ורוב הפוסקים לא ס"ל הכי א"נ והוא העיקר דל"ד לדלעיל סי' קכ"ד דהתם הכי קאמרינן כל היכא שמותר מן הדין בהנאה כשנגע בו נחתנין חד דרגא ושרינן בזמן הזה אף בשתייה דכיון דעובדי כוכבי' בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הם הוי מגע שלא בכוונה ומגע שלא בכוונה אינו אוסר בשתייה אפי' לדין הש"ס כשהיה המגע ההוא בכוונה מותר בהנאה כגון מגע עובד כוכבים ע"י ד"א דשרי מן הש"ס בהנאה אבל הכא דודאי אם היה יודע שנגע היה לכ"ע אסור בהנאה מדין הש"ס אלא דסמכינן אסה"ת (א"נ אהראב"ד דמתיר ספק מגעו בהנאה כדאיתא בתשובת הר"ן) דחב"ח כשומר דמי ולא נגע אם כן מה בכך שהעובדי כוכבים בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הם. ש"ך שם טו

³⁴ וכדברי הבי"ח דהא הסמ"ג לאוין קמ"ח דף ג"ו סוף ע"ב והגה"מ רפ"ג מהמ"א וסמ"ק סי' רכ"ג דף קס"ז ע"א והכל בו ושאר פוסקים מסכימים לסה"ת ודע דבכל הסימן וכן בכל סימן קכ"ט וק"ל דחיישינן שמא נגע בו עובד כוכבים היינו דוקא במקום דאיכא למיחש שמא נגע בו לשתות או להחליף או לשום הנאה אחרת או שנגע בו דרך מתעסק הא לאו הכי לא חיישינן דנגע לנסך ומותר בשתייה במקום הפסד דעובדי כוכבי' בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הן כדלעיל סי' קכ"ח ס"ד בהג"ה (וע"ש בס"ק ד') והרב שלא הגיה כן היינו משום שסמך עצמו אלמעלה. ש"ך שם ז וטו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הישראל להוציאו מביתו בלא מעות אינו מעכב עליו, כיון שכבר זקפו עליו במלוה בשטר אחר, הרי הוא כיינו של ישראל שברשות גוי, ומותר במפתח וחותם, ובדיעבד אפילו בחותם אחד אפילו בעיר שכולה גוים.

אולם אם לא כתב התקבלתי או שלא זקפו עליו המעות במלוה, אפילו קנאו ממנו בפני עדים כדרך מקחן של עובדי כוכבים³⁵ אף על פי שאין שום א' מהם יכול לחזור במקח דהרי הוא כשלו ויכול לעכבו שלא להוציאו דטוב הוא יותר לעובר כוכבים להיות יינו אצלו במשכון מליך למקומו של ישראל ולהתרעם עליו למושל

ואם כשבא הישראל להוציאו אינו מניחו עד שיתן לו מעותיו, אף על פי שכתב לו התקבלתי הוי דינו כאילו לא כתב התקבלתי, דהא לא אהני ליה כתיבתו, ומה שכתב לו התקבלתי לא היה אלא בהערמה להתיר יינו באופני ההיתר של התקבלתי, אבל אינו מועיל דהגוי לא מרתת.

ה. בעיר שכולה עובדי כוכבים נמי והאיכא רונליין המחזירין

בעיירות ... בעיר שיש לה דלתים ובריה

ואם רונליין ישראלים רונליין לבא לעיר, או ישראלים רונליין לבא שם למשא ומתן³⁶, ואין לה חומה דלתים ובריה לעיר בענין שיכולין לבא שם בכל שעה שירצו, חשיב כמו ישראל דרין שם דמרתת מינייהו שמא יבאו פתאום, ומותר במפתח וחותם, כשפתוח לרשות הרבים ובדיעבד אפילו בחותם אחד.

³⁵ ש"ך שם יג

³⁶ דרכ"ת שם יב מאור הגנוז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואפי' בלילה מותר כנזכר שמתירא שמא יחשבוהו לגנב³⁷, ומ"מ בשבתות וי"ט שאין מתירא מרוכלים צריך שומרים³⁸.

ו. וחלון כרה"ר דמי ואשפה כרה"ר דמי ודיקלא כרה"ר דמי פסיק רישיה ... שרי ... זימנא דאבדה ליה בהמה וסליק לעיוני בתרה

ואם הבית פתוח לאשפה, חשוב כפתוח לרשות הרבים, שמתירא הגוי שמא יבא הישראל לישב על האשפה ויראנו.

וכן אם יש בהצר כנגד פתח הבית חלון פתוח לרשות הרבים, חשוב כפתוח לרשות הרבים שהרי יכול לראותו משם ואז מותר אפילו מה שבכל החדר³⁹. אולם חלון פתוח לא מהני רק ביום ולא בלילה⁴⁰.

וכן אם יש דקל לישראל כנגד פתח הבית חשוב כפתוח לרשות הרבים, שמתירא הגוי שמא יעלה הישראל עליו ויראנו משם, ולא מבעיא אם יש בו

³⁷ עפת"ש שציין לדברי הדגמ"ר ועי' בדגמ"ר שכ' דדוקא כשאין עכו"ם דר שם בהחצר שהיין שם אבל אם עכו"ם דר שם בהצר ההוא אז לא מהני בלילה רובלי ישראל עיין שם ועיי בס' מקור מים חיים מה שהאריך עוד להזכיר דברי הדגמ"ר ולהגדיל התימא על השי"ך בזה (ועי' ס"ק ט"ו) ועי' באור הגנוז ס"ק ג' שכ' דבעיר שיש להישראלים משא ומתן תמיד ביין ומוכרחים לצאת בלילה שאינם מלינים בהעיר שום ישראל בלילה נראה פשוט דאיסור גמור להניח ברשות נכרי יין שיש לו מלוה עליו אף בחותם תוך חותם אם לא שכתב לו התקבלתי ואם בא ישראל ליטלו אינו מעכב עליו וכ' שם ע"ד השערורי' במדינת מעהרין שעושין השררות יין כשר ואף שבעת עשיית היין יש ישראל שם מ"מ אחר זה מניחים בהדר שלהם ובוה לא מהני חותם בתוך חותם ואף שמניחים בבית עכו"ם אחר מ"מ כיון שהעכו"ם כפוף תחתיו אסור וכו' ורמ"א בש"ע לא התיר בדיעבד בחותם תוך חותם אלא בהנאה ולא בשתי' ואף שהב"ח מקיל והתיר אף בשתי' הנה חלקו עליו כל אחרונים הט"ו והש"ך ודבריהם נראים ע"כ הירא וחרד לדבר ה' יזהר ביין זה שלא לשותתו עכ"ל.

³⁸ ר' ירוחם ומביאו ב"י וד"מ ומסיים בה דהא דאמרינן (לעיל סי' קכ"ט ס"ו) דאין אנו בעיניהם בחזקת שומרי שבתות היינו במקום דאיכא פסידא לישראל אבל אין רובלים מחזרים בעיירות שלהן ולא מרתת מהם ע"כ. ש"ך יא, וכתב רבינו ירוחם [נתיב יז ח"ב קנה, ג] שבזמן הזה העובדי כוכבים יודעין שאפילו יפסיד מה, הישראל לא יחלל שבת. נקה"כ קכט ו

³⁹ חזקה לא נכנס כלל דמרתת שמא יראוהו נכנס ויוצא או יראוהו מן הדרך כניסתו ויציאתו ע"כ לא שנא נגד הפתח ול"ש בצדדין הכל מותר כן כתב רשב"א בתה"ה. מ"ז ד

⁴⁰ זהו סברת הראב"ד (שהביאו הרשב"א והר"ן) ומבואר מדמבריו שם דפתח פתוח לרשות הרבים נמי לא מהני בלילה אלא צריך להיות ישן בתוכו. ש"ך שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

פירות שירא הגוי כו' שמא יעלה עליו ללקוט פירותיו, אלא אפילו אין עליו פירות הוא ירא שמא יעלה עליו לצורך תשמיש אחר ויראנו משם.

ז. אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומילאהו יין וישראל דר באותה חצר מותר ואף על פי שאין מפתח וחותרם בידו

ישראל⁴¹ ששכר או קנה בית בחצירו של גוי ומלאהו יין, אם ישראל דר שם אעפ"י שהניח היין בחצר⁴², ואין עליו חותרם ולא מפתח מותר, אפילו היה גם הנכרי דר בחצר, דמירתת מליגע שמא יבא פתאום הישראל.

אולם כל זה⁴³ כשאין לעובד כוכבים שייכות ביין אף על פי שיש לו שייכות בבית, בחזקת משתמר הוא עד שיצא ישראל ויאמר לו שהוא מפליג, אא"כ הודיעו שהוא מפליג.

אך אם יש לו שייכות ליין וכגון שיש לו מלוה על אותו היין כבר התבאר לעיל שאינו מולתר אלא בחותרם בתוך חותרם ולדידן בדיעבד מותר בחותרם אחר.

דף סא:

ח. בחצר אחרת מותר והוא שמפתח וחותרם בידו

⁴¹ שו"ע ונו"כ קל ט

⁴² ועי' ביד אפרים שכ' מתשו' מהר"י קצבי סי' ז' במומר שעשה יינו כטהרה וסגרו באוצר ע"י אשתו היהודית בתנאי שלא יכנס הוא שם רק אשתו, והמומר דר עם אשתו בחצר ישראל בשכירות בבית שע"ג האוצר והמפתח ביד המשכיר רק בעת שצריכה למכור יין לוקחת המפתח וסוגרת ומחזרת המפתח וכתב דאף לדעת המחמירים ביצא והפליג דבעי מפתח וחותרם מ"מ בנ"ד כיון שהתנה שהוא לא יכנס ואשתו משמרתו וגם הישראל דר שם והמפתח הוא ביד הישראל וטרה לדרך בטהרה ולהוציא הוצאות וגם כי הוא מומר לישמעאלים והוא גופא גזירה ואף דמחמירים בחשוד טפי מבעכו"ם היינו לענין להפקיד אבל לשמא נגע בו ובנוני דהכא כיון שברשות ישראל הוא ובמנעול אף על גב דבעלמא מפתח לא השיב כחותם מ"מ הכא איכא למימר דשרי וטהור עכ"ל.

⁴³ ש"ך שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל אם⁴⁴ לא היה הישראל דר באותו חצר, אם היה המפתח ביד ישראל וחותרם מותר, ואין צריך לומר ב' חותמות דעדיפי הם ממפתח וחותרם, דמפתח נקל הוא לפותחו ע"י מפתח אחר וכיוצא בו, ואפילו הכי מותר אפילו בעיר שכולה גוים. ואם לאו אף על פי שהיין הוא באותו בית שקנה או שכר הישראל אסור אם הנכרי דר בחצרו, שכיון ששכרו או קנאו ממנו יש לו שייכות ליכנס לכל המקומות שבבית, שכן דרך לראות מה מכר או מה השכיר ואינו נתפס כנגב. ולדין בחותרם או מפתח לבר מותר בדיעבד⁴⁵.

ואם אינו דר בחצרו אף על פי שגם הישראל אינו דר⁴⁶, מותר, שהרי אין לו שייכות לבא לכאן, ואינו אסור אלא אם כן נמצא עומד בעד היין. ואף על פי דמן הדין אין לו שייכות לבא לכאן, מכל מקום כיון דחזינן שנכנס וחושב עצמו שיש לו שייכות כאן הואיל ושכרו או קנאו ממנו, וגם נמצא בעד היין, יש לחוש שנגע, דהא חזינן דלא מרתת מלבא גם לא מירתת מליגע, אבל אם נמצא עומד בחצר שלא בעד היין לא היישינן.

ט. המטהר יינו של עובד כוכבים ברשותו וישראל דר באותה

חצר מותר ... אף על פי שאין מפתח וחותרם בידו מותר

אם ישראל דר בחצר, מותר ביין של נכרי שעשאו בהכשר כדי שיהא מותר לישראל לשתות ממנו, אפילו בלא חותרם אפילו אם גם הגוי דר שם⁴⁷, דכיון שהניח לעשות בהכשר ודעתו למוכרו ודאי מרתת מהאי ישראל שדר בבית שלא יגלה הדבר, והוא עצמו נזהר בשמירתו כדי למוכרו ביוקר לישראלים.

י. בחצר אחרת מותר והוא שמפתח וחותרם בידו ... במה

דברים אמורים ברשותו אבל ברשות עובד כוכבים אחר

מותר ולא חיישינן לגומלין

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁴⁵ ש"ך יא

⁴⁶ ש"ך יב

⁴⁷ דחשיב כמו שומר דסגי ביוצא ונכנס כן כתבו הפוסקים. ש"ך ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מה שהתבאר שישראל שעשה⁴⁸ יינו של נכרי בהכשר כדי שיהא מותר לישראל לשתות ממנו, אם נתנו הישראל בהצירו של אותו גוי בעצמו⁴⁹, אינו מותר אלא בפתוח לרה"ר וישראל או ישראלים דרים שם, ואם אין הבית פתוח לרשות הרבים היין אסור אפילו בחותם בתוך חותם⁵⁰ עד שיהא ישראל יושב ומשמר.

במה דברים אמורים כשהיין בבית הגוי בעליו, אבל אם נתנו בבית גוי אחר מותר במפתח וחותם, דאותו הגוי ודאי לא טרח וזייף דמרתת, ולשמא יניחנו לגוי בעליו ליכנס שם לא היישינן, דלמה יעשה כן, ולגומלין לא היישינן. ולדידן מותר בחותם אחד בדיעבד⁵¹.

והוא שלא יהא הגוי האחר כפוף תחת יד הגוי בעל היין, שאם הוא כפוף תחתיו בענין שאם יבא ליגע ביין אינו רשאי למחות בו, הוי כאילו הוא ברשות בעל היין.

יא. ההוא כרכא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל אשתכח עובד כוכבים דהוה קאי ביני ... אם נתפס עליו כגנב חמרא שרי ואי לא אסור

בית שאין⁵² בו אלא יינו של ישראל לבר ונמצא גוי בתוכו, אם אין הדלת נעול היין מותר בשתייה דמרתת הגוי שמא יבא הישראל פתאום. ואפילו שאינו נתפס כגנב על הכניסה מותר בשתייה, שמירתת שמא יבא ישראל

⁴⁸ שו"ע ונו"כ קלא א

⁴⁹ ואם דר בחצר עצמה יבואר להלן שדינו כשומר שנכנס ויוצא

⁵⁰ פת"ש מ"ש מהח"ס דהיבא דחוזר ורואה חותמו ומכירו בסב"ע שהוא הוא לית ביה חומרות מטרה יינו של עכו"ם ועי' בשו"ת הר המור סי' מ"ו מ"ש בזה וכבר קדמו בסברא זו בנו"ב תניינא חיו"ד סי' ע"א עיין שם ועי' בשו"ת חיים של שלום ספר א' סי' כ"ט שנותן פנים מסבירות לדברי הגאון מהר"מ בנעט ז"ל שהוכיח דגם בחוזר ורואה חותמו אפ"ה בעינן יושב ומשמראו חותם בתוך חותם דוקא ועיי"ש במה שהאריך בזה

⁵¹ שו"ע שם י

⁵² שו"ע ונו"כ קב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ויראהו נוגע אולם בזה דוקא כשהעובד כוכבים יודע שמגע עובדי כוכבים אסור לישראל ויפסיד יינו בכך⁵³.

ואם הוא נעול במפתח מבפנים, אם אין הגוי נתפס כגנב על הכניסה ע"פ המושל, אם ימצאהו ישראל כגון שיכול לישמט ולומר מעם למה נכנס, ואינו אלם⁵⁴. אף על גב שנתפש כגנב על הנגיעה, לא מרתת, כיון שהוא נעול וחיבת ניסוך עליו ונוגע בו מהרה קודם שיבא הישראל, והיין אסור בהנאה דשמא ניסוך⁵⁵.

ואם הוא נתפש כגנב על הכניסה, מותר בשתייה, דודאי מרתת ליגע. ויש אומרים⁵⁶ דבזמן הזה שאין הגוים מנסכין אפילו אינו נתפש כגנב על הכניסה שרי, דודאי לא נגעו כיון דאין חיבת ניסוך עליו, אלא אם כן יש לחוש שנגעו לשתות ממנו או להנאה אחרת שאסור בשתייה ומותר בהנאה במקום הפסד⁵⁷. מיהו אם פי החבית רחב או שהוא בקנקן שיש לחוש שמא נגע בו כדרך מתעסק, היישינן ואסור בשתייה.

הדרן עלך רבי ישמעאל

⁵³ ש"ך שם יא מהרא"ש

⁵⁴ ט"ז שם ח

⁵⁵ ועי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות כ"ז מ"ש בזה ועי' בחידושי מהר"מ א"ש ס"ק ג' מה שהאריך בזה ובסוף דבריו סיים וז"ל והעיקר כאשר כתבתי דרש"י ותוס' והרא"ש אינם מחולקים בדין זה כלל דהיכא שהפתח פתוח חמרא שרי דמירתת נכרי והיכא שהפתח סגור וישראל יכול לכנוס בלתי ידיעת נכרי בזה תלוי אי אית לי לאשתמוטי על הכניסה ואי לית לי לאשתמוטי על הכניסה וכ"ש על הנגיעה חמרא שרי אבל סגור במנעיל בפנים בענין שאין ישראל יכול לכנוס בלתי ידיעתו אף על גב דלית לי לאשתמוטי על הנגיעה חמרא אסור כיון דנעל בפנים וכבר העיז פניו בזה בודאי נגע ובחבית פתוחה הייתי אוסר אף בהפ"מ וזה ברור לי בס"ד

⁵⁶ רמ"א שם

⁵⁷ ש"ך יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

